

vysvětlení v nerovnoměrném vývoji techniky, jenž se projevuje v tom, že se v řadě odvětví teprve realizuje mechanizace, zavádí se pásová výroba atd. Tím autor eliminuje reálnou vnitřní rozpornost daného procesu. Závěr knihy je věnován otázkám vlivu vědeckotechnické revoluce na strukturu dělnické třídy. Autor vystupuje proti sektářskému postoji vůči kterékoliv ze tří početných skupin pracovníků, které tvoří rozhodující sílu této revoluce: skupině kvalifikovaných průmyslových dělníků, skupině pracovníků nevýrobní sféry a skupině techniků, inženýrů a výzkumných pracovníků.

D. S.

Ernst Topitsch (vyd.): Logik der Sozialwissenschaften

Kiepenheuer a Witsch, Köln/Berlin 1965, 568 str.

Sborník statí k otázkám obecné metodologie a teoretické výstavby společenských věd vůbec a sociologie zvláště. Vydavatel vybral 31 reprezentativních statí 30 autorů, většinou zvučných jmen. Statí jsou seskupeny do těchto tematických celků: řeč, logika vědy a sociální výzkum (E. Topitsch, P. F. Lazarsfeld), jednota reálných věd z hlediska logiky vědy (A. Gehlen, E. Topitsch, V. Kraft), k logice výzkumu: pojmy a hypotézy jako nástroje kauzální interpretace (C. G. Hempel, G. Bergmann, K. R. Popper, H. Albert, R. K. Merton), hodnotící soudy ve společenských vědách (Ch. von Ferber, H. Albert), možnosti zvláštních postupů ve společenských vědách: celostní myšlení, funkcionální analýza, dialektika (M. Schlick, E. Nagel, G. Carlsson, K. R. Popper, J. Habermas), použití formálních technik ve společenských vědách: logistika, matematika, statistika (O. Morgenstern, L. Festinger, E. K. Scheuch, D. Rüschmeyer), k praxi společenskovědního výzkumu: metodologické problémy jednotlivých disciplín (A. Malewski, H. C. Selvin, H. Albert, A. R. Lindesmith, A. Strauss, B. F. Skinner, H. D. Lasswell, S. M. Lipset), věda a praxe: použití a působení společenskovědního výzkumu (H. L. Zetterberg, E. von Beckerath, T. W. Adorno, R. Mayntz). Svazek je doplněn důkladnou výběrovou bibliografií.

* * *

Sborník představuje první svazek sociologické řady *Neue Wissenschaftliche Bibliothek*, vycházející v nakladatelství Kiepenheuer a Witsch. Svazky této edice shromažďují významné a většinou těžko dostupné studie z různých oborů společenských věd a mají tak podávat jakýsi průřez současným stavem společenskovědního myšlení, empirického výzkumu a jeho metod. NWB zatím vychází v pěti řadách: ekonomické vědy, psychologie, sociologie, literární vědy a historiografie. Sociologickou řadu řídí frankfurtský profesor J. Habermas, žák T. W. Adorna. Program této řady je rozvržen do tří částí:

1. Předpoklady, kde kromě již zmíněného sborníku má vyjít svazek *Výzkumné metody sociologie*, red. E. K. Scheuch, (mimořádný profesor university v Kolíně n. R.), 2. Disciplíny, kde vyjde mj. svazek *Sociologie rodiny*, red. R. König, a *Průmyslová sociologie*, red. R. M. Lepsius, (prof. na Vysoké škole ekonomické v Mannheimu), 3. Problémy, kde je mj. plánován sborník *Sociologie techniky*, red. H. Kesting, (Vysoká škola ekonomická v Cáchách), *Sociální stát a masová demokracie*, red. J. Habermas, *Volný čas a masové komunikace*, red. R. Mayerson (Columbia University), a kam patří již vydaný svazek *Mládež v moderní společnosti*, redigovaný profesorem L. von Friedenburgem z berlínské university. Tento ediční podnik zřejmě představuje jednu z možných forem, jimiž je nutno čelit soudobé „krizi vědeckých časopisů“.

B. J.

V. I. Tereščenko: Organizácia a riadenie. Skúsenosti USA

VPL, Bratislava 1966

Sovětský autor, který v minulosti dlouhá léta pracoval v řídicích institucích zemědělství USA, široce přístupnou formou seznamuje se svými poznatky. Odmítá pojem „organizace řízení“. Organizace je podle něho struktura, ve které se uskutečňují určitá opatření („anatomie“ podniku, „statika“), kdežto řízení je souhrnem zkoordinovaných opatření, zaměřených na dosažení určitého cíle („fyziologie“ podniku, „dynamika“). Věda o organizaci a řízení má tři základní části: problémy teorie a praxe organizace, otázky pracovních podmínek a inženýrsko-ekonomické problémy. V první části autor osvětluje význam organizačních tabulek. Zejména však zdůrazňuje zkušenost, že nelze připustit, aby kvalifikovaný pracovník ztrácel čas na to, co může udělat osoba, která umí pouze číst a psát. V USA nikoho nelekají fakta prudkého vzrůstu početnosti pomocného kancelářského personálu (z 2,5 % všech pracujících koncem 19. stol. na 16 % v r. 1959). Porušení ekonomického principu, podle něhož ani jeden vysoce kvalifikovaný pracovník s vysokou mzdou nemá konat práci, kterou může konat člověk s nižší kvalifikací a za nižší mzdu, zvyšuje vlastní náklady a znamená mrhání lidskými zdroji. K souboru otázek pracovních podmínek uvádí autor své zkušenosti o významu fyziologie práce, psychofyziologie, psychotechniky a kolektivní psychologie, jak se projevují v technických (např. klimatizace) i společenských (např. volba forem trestu a stimulace dle věku, pohlaví, vzdělání a celkového profilu člověka) podmínkách práce. Sebeobětování v práci je ušlechtilá věc, pokud je racionální a nevyhnutelné. Je-li však vyvoláno pouze špatnou organizací a nedostatkem sebedisciplíny, je přečinem vůči sobě i vůči společnosti, neboť člověk je nejdražší ze všech výrobních zdrojů. Vyžaduje se brát v úvahu neformál-